

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Aplicarea legii pentru ocrotirea muncii naționale O importantă jurisprudență a Inaltei Curți de Casație

Prin art. 8 legii pentru protejarea personalului român în întreprinderi, se prevede o enumerare a sancțiunilor ce se vor aplica de către minister, cu avizul comisiei de încadrare, acelor întreprinderi cari vor fi găsite că nu s'au conformat obligațiilor respective, constând în aducerea la cunoștință a ministerului, prin tablouri amănunțite, a situațiilor personalului de toate categoriile, cum și a îndatoririlor principale de a avea în realitate proporția de personal român, cerut de lege. În privința interpretării art. 8 s'au ivit păreri contrare și s'au dat chiar soluțiuni opuse pe chestiunea dacă „avertismentul” care figurează cel dintâi în enumerarea sancțiunilor constituie în însuși primul grad de sancțiune și dacă prin urmare sancțiunea următoare, care este amenda nu poate fi aplicată decât dacă în prealabil s'a aplicat avertismentul.

Inalta Curte de Casație secția III-a, în cazul fabricii „Vitro-Metan”, admisesse prima soluție, dând decizia în sensul că art. 8 prevede o gradatie obligatorie a pedepselor, astfel că nu se poate aplica amenda decât dacă s'a dat în prealabil avertismentul ce s'ar fi dovedit ineficace.

Acum în urmă un caz similar desbătut în fața aceleiași înalte Curți, a fost rezolvat în sens contrar. În adevăr firma Lechner din Oradea,

fiind amendată cu 20.000 lei prin decizia ministerială care conținea și avertismentul ca în termen de trei luni să se conformeze legii, văzându-se respinsă acțiunea în contencios, introdusă la Curtea de apel din Oradea, împotriva deciziei ministeriale, — a atacat hotărârea cu recurs la Inalta Curte de Casație. Prin motivul de casare a susținut că art. 8 prevede o gradatie de pedepse obligatorie pentru minister și că deci amenda nu putea fi pronunțată decât după ce s'ar fi aplicat mai întâi pedeapsa avertismentului; și că minis-

terul dând în același timp și avertisment și amendă, a aplicat un cumul de pedepse, ceea ce nu este admisibil.

Din partea ministerului, d. av. P. P. Suciu, combătând recursul a susținut punctul de vedere cuprins în hotărârea atacată cu recurs și anume că enumerarea pedepselor din art. 8, nu conține o gradatie obligatorie, iar avertismentul nu trebuie socotit ca fiind o sancțiune propriu zisă; astfel că aplicarea simultană a amenzii și a avertismentului, nu constituie un cumul de pedepse.

Inalta Curte de Casație secția III-a, după mai mult timp de chibzuire, a respins recursul firmei Lechner, stabilind astfel jurisprudența contrarie celei anterioare pe chestiunea interpretării art. 8, în ce privește caracterul avertismentului.

Megítélte a Semmitőszék az ügynevezett „Vadul Comercial”-t

A Semmitőszék legutóbb olyan határozatot hozott, amelynek igen nagy jelentősége van az ipar- és kereskedelem szempontjából. Nem kevesebbet jelent ez a semmitőszékidöntés, mint azt, hogy a joggyakorlat elismeri a Vadul Co-

mercialt, mint az iparosok és kereskedők jogos tulajdonát anélkül, hogy szükségesnek tartaná a speciális törvényhozó intézkedést. A Semmitőszék döntésének száma 1025—1937. A Semmitőszék III. szekciója ebben a határozatban azt mondotta ki, hogy a bírói hatóságok kötelesek a Vadul Comercialt, az iparosok és kereskedők tulajdonának lényeges alkotórészét, mint ténybeli elemet figyelembe venni és ennél fogva kártérítést megítélni akkor, ha az iparostól vagy kereskedőtől ezt a jogot megvonják.

Egy ingatlan kisajátításáról volt szó, amelyen kereskedelmi üzlet működött. Az ingatlan értékének megállapítása alkalmával került szóba a Vadul Comercial, az iparos és a kereskedő tulajdonát képező értéktöbblet, amelyet az ingatlan éppen azáltal ért el, hogy kereskedelmi üzletet folytattak benne. A kereskedelmi üzlet alapjának értékével magasabb lett az ingatlan értéke is. Ez az értéktöbblet azonban nem az ingatlan tulajdonost, hanem a kereskedőt illeti, aki a kereskedelmi üzlet folytatásával ezt az értéktöbbletet létrehozta és akinek ez az értéktöbblet egyenesen tulajdonává lett.

Mint hogy a kisajátítás folytán a kereskedő elvesztette az értéktöbbletbe való tulajdonjogát, a Semmitőszék határozata értelmében őt éppen úgy törvényes kártérítés illeti meg, mint bárkit, akinek ingatlana kisajátítás alá került.

A Semmitőszék tehát kifejezetten elismeri azt, hogy a Vadul Comercial, mint tulajdonjog illeti meg az iparost, vagy kereskedőt, sőt azt sem tartja szükségesnek, hogy erről törvényt alkossanak. Abból indul ki, hogy a Vadul Comercial nem is jogi, hanem ténykérdés és csak kell bizonyítani, hogy valóban emelkedett-e az ingatlan értéke az ipar és kereskedelmi üzlet folytatásával, mennyi ez az értéktöbblet és az értéktöbblet feltétlenül azt illeti meg, aki az értéktöbbletet produkálja, tehát az iparost, vagy a kereskedőt.

Az UGIR is a forgalmi adótörvény módosításáról szóló rendelet törvény megváltoztatását követeli

Az Iparos részletesen ismertette azt a hetekkel ezelőtt megjelent rendelet törvényt, amely a forgalmi adótörvényt módosította. Ez a rendelet törvény tulajdonképpen azokat az intézkedéseket szankcionálta, amelyeket a forgalmi adótörvény alkalmazására adott ki a pénzügyminisztérium, amelyekről azonban a bíróságok megállapították, hogy a törvénnyel ellentétesek és így nem alkalmazandók.

A forgalmi adótörvényt módosító rendelet törvény alig egy hónapja jelent meg, de alkalmazása során máris olyan nehézségek merültek fel, amelyek egyrészt lehetetlenné teszik a rendelet törvény végrehajtását, másrészt a legkülönbözőbb visszaélésekre adnak alkalmat.

Igy például a rendelet törvény arra kötelezi a vállalatokat, hogy a termelési helyen külön könyvet vezessenek a nyersanyagok és készárúk forgalmáról. Ennek a könyvnek vezetése teljesen felesleges munkával és költséggel terheli a vállalatokat, mert a forgalmi adókönyvek teljes részletességgel tüntetik fel mind az adatokat, amelyek a forgalmi adó fizetéséhez szükségesek. Erre a külön könyvre nincs tehát szükség.

A rendelet törvény szerint, azok az iparvállalatok, amelyek termékeiket saját lerakataik, közös eladási irodák, bizományi raktárak, vagy affiliált vállalatok útján hozzák forgalomba, kötelesek a forgalmi adót a kicsinybeni eladás ára után fizetni. Ennek a rendelkezésnek következtében az a helyzet áll elő, hogy

az iparvállalatok a forgalmi adót az áru eladására árába kényszerűen be kalkulált cca 15—20 százalékos kitévő kereskedelmi költségek után is fizetni kötelesek. Ez a rendelkezés is tarthatatlan.

Nagy nehézségekbe ütközik, különösen a nagyobb vállalatoknál, a rendelet törvény alkalmazásának, amely előírja, hogy a forgalmi adókönyvbe a forgalmi adó alá eső tételeket 24 órán belül kötelesek bejegyezni. Ez az intézkedés a kisvállalatok által alkalmazható, azonban lehetetlen alkalmazni azoknál a vállalatoknál, amelyeknek üzemei különböző községekben vannak és a vállalat központi irodája másutt van. A régi forgalmi adótörvény nyolcnapos határidőt engedélyezett a tételek bejegyzésére, ezt a régi rendszert kell visszaállítani a pénzügyminisztériumnak, hogy a törvény végrehajtó legyen.

Súlyos hibája a rendelet törvénynek, hogy nem állapítja meg pontosan, mit ért affiliált vállalatok alatt, pedig ez különböző magyarázatokra ad alkalmat a törvényt alkalmazó pénzügyi szerveknek és sok kellemetlenséget okoz a vállalatoknak.

Értesüléseink szerint az Ugir memorandumban fogja a pénzügyminiszter elé tárni az iparvállalatok sérelmeit a forgalmi adótörvényt módosító rendelet törvénnyel kapcsolatban és kérni fogja annak megfelelő módosítását.

Új rendszer a mezőgazdasági gépek és szerszámok gyártásánál

A földművelésügyi minisztérium e hét folyamán rendeletet adott ki, amely szerint a jövő év március 22 napjától kezdve mezőgazdasági gépeket és szerszámokat csak azok a cégek készíthetnek, amelyeknek erre

a földművelésügyi minisztériumtól külön engedélyük van.

Az említett naptól kezdve más üzem ezeket a cikkeket nemcsak, hogy nem gyárthatja, hanem forgalomba sem hozhatja. A cikkekre vonatkozó kereskedés változatlan marad.

A gépek javítását engedéllyel nem bíró üzemek is eszközölhetik,

de csak abban az esetben, ha a javítás folytán keletkező változások, vagy hozzáadások a gép terjedelmét és kapacitását 50 százalékkal meg nem haladó arányban történnek.

A gépkereskedelemre nézve a rendelet azt tartalmazza, hogy az eladásra kerülő mezőgazdasági gépeket megfelelő regiszterben kell feljegyezni a gép számának és típusának megjelölése mellett. Ezért csak olyan gép hozható forgalomba, amelyen a gép anyagából reliefszerű felirással a gép típusa és száma szerepel, vagy pedig egy csavarral felerősített táblácska tünteti azt föl.

A kisebb szerszámoknál (lapát, ásó, kasza, eke stb.) ezenkívül meg kell jelölni a szerszám súlyát is, amelytől 50 százalékos eltérés van megengedve.

Több a munkahely, mint a munkás.

A Cluj-kolozsvári állami munkaközvetítő hivatal kimutatása szerint október hónap folyamán 491 munkást kerestek az ipari vállalatok felvételre. Mindössze csak 443 munkás jelentkezett elhelyezés végett. A munkaközvetítő hivatal október folyamán 348 elhelyezést közvetített, ezenkívül nagyszámú román tanoncot helyezett el ipari és kereskedelmi vállalatoknál.

Az Iparos egység jegyében tartotta meg társasvacsoráját az aradi Fémipari Szindikátus.

Szombaton este tartotta meg az aradi Fémiparosok Szindikátusa ismerkedési estjét az Iparos Kulturházban levő Gambrinus étteremben, ahol több mint százterítékes társasvacsora keretében gyűltek össze a város fémiparosai. Az ismerkedési est célja az volt, hogy a szindikátusi életet minél szélesebb alapokra fektessék és a tagok közötti harmóniát mégjobban kiépítsék. A banketten Coioiu Romulus dr. polgármester is megjelent.

Feier Stefan, a munkakamara iparos tagozatának elnöke szólt fel elsőnek és üdvözölte Coioiu dr. polgármestert, valamint a szindikátus megjelent tagjait és összetartásra, bajtársiasságra hívta fel a fémiparosokat. Utána Erősz István, a fémiparosok szindikátusának elnöke mondott érdekes beszédet és rámutatott arra, hogy az iparosok produktív munkát akarnak végezni és ebben az irányban kéri az illetékesek támogatását. Végül Coioiu polgármester mondotta el beszédét és kihangsúlyozta, hogy örömmel tölti el az a tudat, hogy olyan helyen lehet, ahol egyetértést és harmóniát találhat. Arra ügyeljenek, — mondotta a polgármester, — hogy továbbra is termelő munka harcosai maradjanak, ne lengjenek ki sem balra, sem jobbra, hanem maradjanak meg az arany középut mellett.

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép című lapot

hetenként husz oldal nagyságban jelenik meg. Előfizetési díj egy évre 150 lei, fél évre 85 lei. Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen mutatványasmat! — A lapban állandó iparos rovat!

A fellendült élőállatkivitel okozza a nyersbőr drágaságát

Ötven százalékkal csökkent a nyersbőr-fogyasztás.

Egy fővárosi közgazdasági újság fejtegetést közöl arról, hogy nálunk a cipőárak drágaságának főként az az oka, hogy mezőgazdasági ország létünkre, az országban igen kevés a nyersbőr. Az okfejtés a következőképpen világít rá a kérdésre:

— A lakosság falusi része alig eszik húst, a húst a városi lakosság fogyasztja el javarészen, de az értékesebb állatok kivitelre kerülnek. Már most a külföldre szállított élőállat bőre külföldön marad ez a nyersbőr hiányzik a hazai piacon. Az országban elfogyasztott állatok a soványabb, az öregebb így a minőségileg gyengébb nyersbőrt szolgáltatják, viszont az egész elfogyasztott állatállomány 40 százaléka megy külföldre. Ennek a negyven százaléknak a bőre

hiányzik. Természetes, hogy az illetékeknek három-négy év alatt mintegy kétszáz százalékkal való emelése is erősen sújtja a nyersbőrpiacon.

Ez a körülmény, továbbá, hogy a bőrök vásárlásánál a külföld előre fizetést kíván, végül a valuta nehézségek is 125—135 százalékkal drágították meg a nyersbőrt. Természetes, hogy a bőr drágulásának a lábbeli fogyasztás illetve vásárlás megszorítása volt a következménye, ami azután a cipőiparban és kereskedelemben érezteti hatását.

Végeredményben az a helyzet állott elő, hogy a kimondottan mezőgazdasági országban a nyersbőrhiány, majd a nyersbőr drágulása folytán előállott helyzet egyik évről a másikra ötven százalékkal csökkentette a fogyasztást.

A Timisoara-temesvári pékek és mészárosok ismét kérték a kenyér- és husarak emelését

A Timisoara-temesvári pékek és mészárosok többször kérték a reájuk vonatkozó maximális árak felemelését, a város azonban ezt a kérelmet már többször elutasította. A két szakcsoport most újból ezzel a kérelemmel fordult a városhoz és decemberre a kenyér- és husarak okvetlen emelését sürgetik.

Ezt a mészárosok és hentesek azzal indoklják, hogy az élőállat ára emelkedett és félig

hízalt ökör kilógrammja 18 lei. Az ökör levágása után az ökrök súlya mintegy ötven százalékkal csökken, úgyhogy egy 800 kilógrammos ökör csak 450 kilógramm húst szolgáltat. A sertésárak csökkentek, úgyhogy a sertéshus árainál esetleg lehet szó mérséklésről. Ami a marhaárakat illeti, azok a külföldre vonatkoznak és nem a belföldi fogyasztóra.

A többször kísérletet tett manchesteri tőkés csoport mégis Targumres-Marosvásárhelyen építi fel autó- és motorkerékpár-gyárát

Egy manchesteri tőkés csoport Targu-Mures-Marosvásárhelyen autó- és motorkerékpár gyárat akar létesíteni. A csoport romániai ügyeit a Soliditatea bucuresti építési szövetkezet intézi és az már másodízben fordul Targu-murei-Marosvásárhelyhez a gyár részére alkalmas telek ügyében. Hír szerint ezek a telekvételi tárgyalások kedvező stádiumban vannak,

amit a legjobban az bizonyít, hogy a gyár megbízottjai Targu-Mures-Marosvásárhelyen már olyan helyiségeket is keresnek, ahol a gyártáshoz szükséges anyagaikat felraktározhatják. A Soliditatea közlése szerint az autó- és motorkerékpárgyár már a jövő évben megkezdend munkáját.

Mely iparosok cégét törli az iparkamara

Az ipartörvény végrehajtási utasítása utasítja az iparkamarákat, hogy azokat a kisiparosokat, kik a munkakamara tagjai, töröljék hivatalból költségmentesen tagjaik névsorából. Ennek az intézkedésnek a gyakorlati megvalósítása végett az Oradea-nagyvárad iparkamara névreszózó felhívást intézett azokhoz a kisiparosokhoz, akik az iparkamaránál be vannak jegyezve és felszólítja őket, hogy ha mégis bármilyen oknál fogva nem akarják cégüket törölni, a felhívás kézhezvételétől számított 15 napon belül jelentkezzenek és jelentsék be ezt az óhajukat, mert ellenkező esetben a kamara hivatalból törölni fogja őket tagjai sorából.

Tudni kell ehhez, hogy vannak kisiparosok, akiknek tényleg szükségük van a kereskedelmi kamarára is. Például a villanyszerelő, aki műhelyében eladásra olyan csillárokat is tart, amelyeket nem ő készített, hanem a gyárban szerezett be és feldolgozás nélkül adja tovább.

Az a kisiparos azonban, aki csak olyan cikkeket árusít, amelyeket saját maga állít elő, kereskedelmi jelleggel nem bír és így semmi szüksége nincs arra, hogy kereskedelmi céggel birjon. Így ezek a kisiparosok legjobban teszik, ha nem jelennek meg az iparkamaránál és hagyják hogy cégüket töröljék. Azok a kisiparosok azonban, akik olyan anyagot is tartanak raktáron, amelyet feldolgozás nélkül adnak tovább, személyesen jelentkezzenek az iparkamaránál és jelentsék be azt az óhajukat, hogy cégüket ne töröljék és az továbbra is bejegyezve maradjon.

Illetékeket vetnek ki a paprikát pótló „ételszínesítők”-re.

A földművelésügyi minisztérium a banati paprikatermelők kérésére felszólítást intézett az illetékes hatóságokhoz, hogy a paprikát helyettesítő ugynevezett ételszínesítőkre ugyanolyan illetékeket vessenek ki, mint amilyenek jelenleg a valódi paprikát sújtják. A helyzet ma az, hogy a valódi paprikára nagy fogyasztási adót vetettek ki, míg a műpaprikára ezek az illetékek nem vonatkoznak.

FORDÍTOTT VILAG.

Újságolvasás közben Krix odafordul Krachoz:

— Ez az Amerika mit ki nem talál!

— Na? — kérdi Kraz.

— Éppen most olvasom, hogy ottan már zenével is gyögyítanak.

— Nálunk pont fordítva van.

— Hogyan?

— Nos, ha a feleségem zongorázni kezd, direkt beteg vagyok.

Az Oradea-nagyvárad Phöbus ezentul mint a Franco-Română fióküzeme dolgozik.

Az Oradea-nagyvárad Phöbus Rt. teljes részvénytökljét a Franco-Română vasipari vállalat vásárolta meg. Amint most értesültünk, a Phöbus Vasöntőde és Gépgyár Rt. igazgatósága az Oradea-nagyvárad törvényeszen a cég törlését kérte, mert a vállalat, amely a Franco-Romana érdekltségébe került, mint a Franco-Romana fióküzeme fog tovább működni. Egyidejűleg az igazgatósági tagok és cégjegyzésre jogosultak törlését is kérte a Phöbus

AZ IPAROS ÉBREDÉSE

A Timişoara-Temesváron megjelent „Temesvári Hírlap” egyik legutóbbi számának vezető helyén az alábbi cikket közölte:

Az Országos Magyar Párt legutóbbi nagygyűlésén elfogadta Szabó Béni tervezetét és előterjesztését, mely az egységes magyar iparosság arcvonalt akarja megalakítani. A határozat alapján a szervezés már meg is kezdődött, most folyik a hazai magyar iparosság gazdasági, társadalmi és kulturális összefogását célzó egyesület megalakításának munkája. A szervező munka befejezése után következik az országos nagygyűlés.

Mielőtt rátérnénk ennek a szövetkezésnek és összefogásnak súlyát és le nem mérhető fontosságát hangsúlyozó méltatásra, az összefogás tervezetéből szükséges ismertetnünk néhány már leszögezett elvi álláspontot:

A Sft.-Gheorghe-sepsiszentgyörgyi nagygyűlésen elfogadott tervezet a magyar iparosok táborába azzal szólít minden magyar iparost, hogy anak közvetlen céljai közé tartozik a más nemzetiségű iparostársakkal és iparostestvérekkel való testvéri és baráti együttműködés, valamint ezen kapcsolatok kiépítése, sőt kimélyítése. Másrészt hangoztatja, hogy a magyar kisiparos leendő e menedékének, ez otthonának falai közül ki lesz zárva minden politikai, vallási és világnézeti kérdés.

Összintén és nyíltan felel arra a kérdésre is a tervezet indokolása, hogy vajjon politikai téren mégis mi lesz a programja? „A magyar kisebbségi kisiparosok adandó alkalommal egyszerűen vadászszákmányai a különféle, még a magyarság érdekeitől távol álló pártoknak is, ezért a politikai megszervezésnek kizárólag a kisebbségi magyarság legfőbb szervének, az Országos Magyar Pártnak keretében kell megtörténnie, oly módon, hogy a magyar kisiparosság súlyának megfelelő szerephez jusson azok által, akiket a kisiparosság kijelöl.”

És hogy milyen égő volt a magyar kisiparosság ilyen megszervezésének szüksége, mutatja, hogy: a magyar kisiparosság megszervezésének már első néhány hetében csak egyetlen vidékről hétszáz magyar kisiparos jelentkezett belépésre.

Valamikor az iparos, különösen a kisiparoság minden egyes tagja: tényezője volt minden társadalmi megmozdulásnak. Minden kulturális fejlődés első harcosa volt, nem is mindig szerény obulusaival ott lehetett találni a kisiparos nevét minden értelmes megmozdulásban, még akkor is, ha áldozatot kértek tőle. A nemzeti kin-

csek között számottevő érték volt az iparosság erkölcsi és természetesen anyagi tartalékserege. Az a hadsereg, mely nem egyszer önként lépett a tűzvonalba, ha kockáztatnia kellett valamit a magáéból. De természetesen ott voltak az iparosság másnemű megmozdulásainál is, az iparosság súlyos szava elhangzott akkor is, ha létérdekét veszélyeztették.

Nagyon jól tudjuk, hogy ma is vannak intézmények és vannak közületek, melyek az iparosság érdekeit igyekeznek szolgálni. Ezeknek a társulatoknak vagy érdekképviselőknek természetesen: hűséges és lojális tagjai a ma-

gyar kisiparosok is. De nincsen olyan közösség még, mely a magyar kisiparosság társadalmi kulturális és külön kisebbségi gazdasági érdekeiért nyíltan sikra szállhatna, illő reverenciával természetesen nemcsak a törvények iránt, hanem a többi iparos testvérek érdekei iránt is.

Világsszemléletet, politikát kizár kebeléből ez az egyesülés a magyar kisiparosok most alakuló nagy tábor, de egyesíti az erőforrásokat. A magyar iparosság erkölcsi és anyagi erejét komoly és jelentős tényezővé avatja.

Mert ez az erő van és létezik, csak éppen szétforgácsolva és széthullva és csak éppen a közös erőfeszítés minden jelétől távol. Holott az erőgyűjtés és összefogás kulturális, társadalmi és gazdasági téren: ha máskor erény volt, úgy ma annak elmulasztása súlyos bűn, nemcsak a ma, hanem a holnap magyarjai ellen is.

Tavasza újabb 5-8 százalékos posztóár-emelkedés lesz

A posztó kereskedelem megállapítja, hogy nemcsak az idei őszi, hanem a tavaszi szezon is gyenge volt, sőt elégtelen eredménnyel zárult a tavalyi téli évad is. Tavaly télen ugyancsak enyhe időjárás volt, akár csak az idén ősszel, míg az idei tavasz esős volt és ez tartotta vissza a fogyasztót attól, hogy tavaszi posztószükségletét beszerezze.

Egyes körök ezzel szemben azt állítják, hogy a posztókereskedelem ellanyhuló tendenciáját nem lehet kizárólagosan az időjárás abnormalitásának számlájára írni. Meg kell állapi-

tani — mondja ez a felfogás — hogy az említett három szezonban egyenként 10—15 százalékkal emelkedtek a posztóárak és egészen bizonyos, hogy ez az állandó jellegű áremelkedés is hatással volt a vételi kedvre és az elért forgalomra. Ugyilátszik, a posztóárak elérték a fogyasztó közönség vásárló erejének legfelsőbb határát. Nagyon érdekes jelenség az, hogy a megcsappant kereslet ellenére is a posztógyárak az 1938. évi tavaszi szezonra 5—8 százalékos áremeléssel írták ki árait.

Az Oradea-nagyvárad kisiparosok tiltakoznak az ellen, hogy a tanoncok hetenként háromszor járjanak iskolába

A tanonckérdés ma az iparos legnagyobb problémája. A rengeteg nehézség ami a tanonctartással jár, hova-tovább megérleli a kérdést, érdemes-e a tanoncokkal foglalkozni, megkapja-e az iparos a megfelelő ellenszolgáltatást azért a rengeteg bajért és vesződésért, a mellyel a mai körülmények között meg kell küzdenie.

Eltekintve a kezdet nehézségeitől, — amit a feleslegesen sok akták körülményes beszerzése és az evvel kapcsolatos költségek horribilis volta előidézt — egy tanoncszerződés megkötésénél, a legújabb iskolai rendelkezések szerint ma a tanonctartás olyan teherterheléssel súlyosbított, ami az iparosok körében súlyos elégedetlenségre adott alkalmat. Iparostársainktól elhangzott panaszok óta, hogy megváltozott a tanonciskola oktatási rendje és most már a tanoncoknak háromszor egy héten kell iskolába menni, még tavaly csak kétszer kellett.

Az Oradea-nagyvárad kisiparosság egy háromtagú küldöttséget menesztett Muth Gyulához, az ipariskola igazgatójához, hogy tőle a sérelmes és az iparosokat súlyosan érintő rendelkezés okairól információkat szerezzen s egyben intervenáljon a régi helyzet visszaállításáért. Két pont volt az, amelyet tisztázni kellett. Az első: mi az oka annak, hogy a tavalyi rendszer megváltoztatásával az idén a tanoncoknak háromszor egy héten kell a műhelyt otthagyniok. E pontnál a küldöttség tagjai rámutattak arra, hogy a tanoncnak az egyik napon négy órától hét óráig kell iskolába mennie, ami egy fél nap teljes elvesztését jelenti, mert hiszen 3—4-ig a tanoncot nem lehet foglalkoztatni, mert 3 órára megy be a munkahelyére, míg 4 órára már iskolában kell lennie. A második kérdés a következő konkrét panaszból adódott: Az iparosnak két tanulója van s mind a két tanulónak egy napon kell iskolába menni. A mester abban a kényelmetlen helyzetben van, hogy minden segítség nélkül kénytelen dolgozni, ami munkájában jelentős fennakadást és késedelmet idéz elő.

Muth Gyula igazgató, — aki egyben az

nonciskolák inspektora is, — figyelemmel végighallgatta a megjelent iparosok panaszait s lekötő szívélyességgel adott a megjelent küldöttségnek alapos, a feltett kérdések minden részletének megfelelő felvilágosítást.

Az első ponttal kapcsolatban őszinte sajnálattal közölte, hogy kérésünk teljesítése hatáskörén kívül esik. Sajnálattal közli ezt azért, mert az iskola érdekének is jobban megfelelné a régi rendszer fenntartása, mert a jelentős mértékben megsaporodott tanoncok foglalkoztatása szempontjából sokkal célszerűbb volna az, ha a tanári kar és a termék csupán kétszer egy héten volnának elfoglalva. Ő ilyen értelemben állította össze az idei órarendet is, azonban a miniszter azt visszautasította és kategorikusan utasította rendeletében, hogy úgy az oradeai, mint a felügyelete alatt álló összes tanonciskolákban a heti 10 órai tananyagot úgy kell beosztani, hogy a tanoncok legkevesebb háromszor egy héten kell iskolába menjenek. A rendelkezés indokolása azt mondja, hogy a tanoncok többször való iskolába járattása a tanárok intenzívebb kapcsolatát és felügyeletét van hivatva előmozdítani a tananyag folyamatos — nagyobb szünet nélküli — feldolgozásáért. A miniszteri rendelet leszögezi, hogy ezen rendelkezéstől semmi körülmények között nem engedélyez eltérést.

A második pontra adott válaszában kifejti Muth igazgató, hogy minden csoportosított szakmának három osztálya van: I, II és III-ik osztály, amelyekben természetesen különböző napokon tartanak előadásokat. Ha valamelyik iparosnak két vagy három tanulója van és azok történetesen az iparos nem kis bosszúságára az első osztályba járnak azért, mert az egyik tanonc tavaly megbukott s így ismételnie kell, míg a másik az idén lett szerződöttve, tehát ugyancsak az elsőbe kell járjon, ezen az érdekeltség nem segíthet. Két első osztályt állítani, hogy az különböző napokon tartson előadást, nem lehet, mert ahhoz sem elegendő tanerő, sem elegendő terem nincsen, legfőképp a miniszter nem engedélyez olyan költségvetést, amelyből ez megvalósítható lenne.

Bátori Dániel.

A BIZONYÍTÉK.

A céqvezetőék tizenkétéves Petije a család ríme. Annyit eszik, hogy három ember is jóllakhatna a kosztjából.

Am Peti nemcsak a hivatalos étkezések idején eszik. Ebéd és vacsora között, uzsona előtt, esetleg után saját álkulcsával benyit a gondosan lezárt éléskamrába és minden megemészthető tárgyat felfal.

Nemrég hatalmas tortát készített a szakácsnő, az aznapi teaestre. Délután ötkor még megvolt a torta, félhatra eltűnt a spájzból. A gyanyu rögtön Petire irányult.

— Peti, te gazember — tombolt a mama —, mit csináltál már megint?

Peti felháborodva tiltakozott:

— Becsületszavamra, nem én ettem meg.

— Ne hazudj!

— Nem hazudok. És ha nem hiszed, be is tudom bizonyítani, hogy nem én voltam.

— Bizonyítsd be.

Peti kiment az éléskamrába és rámutatott egy hatalmas, üres tála.

— Mi volt ebben?

A mama felsikoltott:

— Jóságos ég, nyolc darab délről megmaradt töltöttkáposzta is eltűnt. Hát ezt ki ette meg?

Peti megbántott önérzettel vágta ki:

— Én. Hát most mondd, mama: képesnek tartanál engem arra, hogy a nyolc darab töltöttkáposzta után még egy egész tortát is megeguez?

December 30-án lesznek a szakkamarai szenátorválasztások

A kormány által kiadott rendelkezések értelmében december 30-án lesznek a szakkamarai szenátorválasztások, közöttük az iparkamarai szenátoroké is.

Az ipari szenátorok jelölésének megejtése végett a gyáriparosok országos szervezete, az Ugir már megkezdte a tárgyalásokat. Az Ugir központi választmánya november 30-án Bucarestben ülést tartott ebben az ügyben és döntött a jelölések felett.

Ötszázmillió leire emelte részvénytőkéjét a Titan-Nadrag-Calan Egyesült Vasművek r. t.

Az Uzinele Metalurgice Unite Titan, Nadrag, Calan S. A. R. újabb jelentős tőkeemelését hajtott végre és részvénytőkéjét 400 millió leiről 500 millió leire emelte. A november 16-án tartott rendkívüli közgyűlés a tőkeemelési tranzakciót jóváhagyta és annak lebonyolításával az igazgatóságot bízta meg.

A rendkívüli közgyűlés határozata értelmében kibocsátási felárlapot létesítettek, a melyhez az 1935 és 1936 években eszközölt tőkeemeléseknél realizált felárlat csatolják.

Az új emisszióból a régi részvényesek minden négy régi részvény után egy új részvényt jegyezhetnek december 23-ig. A kibocsátási árfolyamot 1500 leiben állapították meg, amelyből 500 leit a kibocsátási felárlaphoz csatolnak.

NEM KIVÁNCSI

Az ismert gyáros kiküldte fiát üzleti tanulmányra Londonba. A fiu szörnyű nagy képpel jön haza, mindent lekritizál, nagy tervekkal áll elő és mindenáron azt kívánja az apjától, hogy adja át neki az üzlet vezetését egy időre, majd ő megmutatja.

— Nézd fiam, — mondja — hogy én egy nagy számú vagyok, mert kiküldtelek Londonba, azt már tudom. Ez belekerült nekem százötven ezer leibe. Most miért kívánsz tőlem, hogy megint egy csomó pénzt dobjak ki, hogy megtudjam, te mekkora számú vagy?

Élelmiszer-e a szesz?

Új találmány: nincs többé részeg ember!

Nemrégiben egy bécsi orvos, Lilienfeld dr. beadványt nyújtott be a kereskedelmi miniszterhez és találmányi szabadalom (brevet de invention) kiadását kérte egy legújabb találmányára, amelynek elnevezése: „Étanol”. Az új találmány lényege az, hogy teljesen közömbösíteni tudja az alkohol hatását oly módon, hogy bárki bármennyi alkoholt fogyaszt, mászem lesz részege tőle.

Ezt a nagyfontosságú találmányt azonban a kereskedelemügyi miniszter nem méltányolta eléggé és megtagadta a szabadalom kiadását azaz az indoklással, hogy a találmányi szabadalomról szóló törvény kizárja az élelmiszercikkeket. Egyidejűleg figyelembevette a miniszter azt is, hogy az alkohol a monopoltörvényben az állam számára fentartott termék.

A miniszter határozata ellen a feltaláló panasszal élt a közigazgatási bírósághoz és keresetében azt állította, hogy a miniszter elutasítása törvényellenes. Az elutasítás indokai nem felelnek meg a szabadalmi törvény 4. paragrafusának, amely felsorolja az elutasítás indokait.

Az érdekes perben a múlt héten ítélezett a bürokrati tábla V. szekciója. A tárgyalás alkalmával specialista szakértőt hallgattak ki, minthogy a feltaláló azt vitatta, hogy az alkohol nem is élelmiszer és ekkor vita merült fel. A szakértő véleménye szerint tudományos szempontból az alkohol valóban nem élelmiszer, minthogy a „Étanol”-szó nem segíti elő. E szakértő véleményére alapítva, a fellebbező azt kérte, hogy ítéljék meg keresetét és állapítsa meg, hogy a tábla visszautasítása még a monopól szempontjából is törvényellenes, hiszen tulajdonképpen nem a monopól törvény alá eső alkoholkészítésről van szó, hanem csak annak bizonyos formájában való árusításáról.

Új munkaidő beosztást akar életbe léptetni a munkaügyi minisztérium

A munkaügyi minisztérium kebelében működő és a munkaidő szabályozására kirendelt bizottság, most a munkaidő szabályok újabb rendezésével foglalkozik. A bizottság felülvizsgálja az ezen tárgyban két esztendő óta tapasztalatait, a hozzája érkezett panaszokat és ezekből állapítja meg az új rendezés során szükségesnek mutakozó változtatások rendszerét.

Ez alkalommal természetesen megvizsgálták a különféle cégeknél, irodáknál, bankoknál a munkaidő betartására vonatkozó eredményeket és jelentéseket és ezekből azt a következtetést szírták le, hogy az ellenőrző közegek nem egyszer visszaélnék a rájuk bízott feladat körében és az is megtörtént, hogy az ilyen eljárások valósággal megakasztották egy némely vállalat munkáját.

Mindezt pedig azért, mert a vonatkozó szabályokat még mindig nem alkalmazták azok érdeme szerint, vagy nincsenek tisztában azok alkalmazásával.

Az utóbbi napokban például a következő panasz érkezett a munkaügyi minisztériumba: Néhány kivitellel foglalkozó terménykereskedőhöz délután hét óra után pár perccel, a legnagyobb munka idején érkeztek a megbízottak és az ellenőrök megállapították, hogy a tisztviselők dolgoznak, mire felvették a kihágásról szóló jegyzőkönyvet. Erész serege készült az ilyen jegyzőkönyveknek és meglehetősen nagy összegű bírságot róttak ki a jegyzőkönyvek alapján.

A hivatalos érdekképviselők igyekeztek

kimutatni az eljárás képtelenségét, és rámutattak, hogy a kiviteli üzletnél mutakozik meg. Mikor nálunk hét óra van, akkor Londonban még csak öt óra. Már most Londonban öt órákor még javában folyik a munka, változnak az árfolyamok és árak, kéri a külföldi terménykereskedőkkel a telefonkapcsolást, ajánlatokat tesznek és ajánlatokat kérnek. Vagyis például a terménykivitelnél éppen ez az idő a leglazasabb órája, mikor nálunk egyszerűen be kell szüntetni minden tevékenységet.

Mindezt emlékirat és jelentés formájában hozták a munkaügyi miniszter tudomására, aki — mint megbízható helyről jelentik, — pár nap múlva már intézkedni fog, hogy azok a cégek, melyek kivitellel foglalkoznak, bizonyos tekintetben a törvénytől eltérő módon oszthatják be irodájuk munkaidéjét. A munkaügyi miniszter ezt a rendelkezést, a nemzeti termelés érdekeivel fogja indokolni.

Itt tehát, vagyis a kiviteli vállalkozások és irodák terén teljesül a cégek kérése, ezzel azonban sem a többi vállalatok, sem az érdekképviselők nem tartják lezártnak az ügyet. Továbbiakban főként az akarják elérni, hogy a mai ellenőrzés viasságai és túlzottságai megszűnjének.

A kiviteli vállalatok és irodák sérelmének rendezése után minden valószínűség szerint sor kerül az ellenőrzés kifogásolt módjának és az irodai munkaidők olyan megváltoztatására is, mely megfelel az illető vállalatok érdekeinek.

A régi betegsegélyzői hátralékokat nagyrészt kölvényekkel lehet kifizetni

A kerületi biztosítási pénztárak még most is tartanak nyilván jelentékeny összegű olyan hátralékokat, amelyek a régi törvény alatt — vagyis 1933 április 8-ig — irattak elő. E hátralékok rendezésére, a társadalombiztosítási központi pénztár, a kerületi pénztárhoz intézett 58.533 szám alatt kelt rendeletével, a folyó költségvetési év végéig, vagyis 1938 március 31-ig,

a következő fizetési könnyítéseket engedélyezte: a) A baleset- és inasotthonalap járulékok címén fennálló hátralékok fizethetők: 10 százalékban készpénzzel és 90 százalékban inasztrare (4 és fél százalék) kölcsönkölvényekkel. b) A betegsegélyezési járulékok címén fennálló hátralékok pedig fizethetők: 60 százalékban készpénzzel és 40 százalékban inasztrare kölcsönkölvényekkel.

Áldatlan pékharc kezdődött Satumare-Szatmáron

Kenyérdömping, amelynek háttérében a Satumare-szatmári malmosok állanak.

Vadnay Satumare-szatmári pékmester és két társa néhány nappal ezelőtt szokatlan mértékben leszállította a félbarna kenyér árát. Ez a három pékmester az eddigi 9 lei helyett 6 lei 50 baniért árusítja most a félbarna kenyeret. A többi pékek, szám szerint tizenketten, Konstantinovice Szofran és 11 társa, beadvánnyal fordultak a városhoz és arra kérték, hogy e három pékmester üzemet a hatóság azonnal zárja be. Kérésüket azzal indokolták, hogy ez a három pék nem másvidéki, hanem olcsó Satumare-szatmárkörnyéki lisztet dolgoz fel és így ők ezekkel az árakkal a versenyt fel nem vehetik.

A pékek szerint különben is az egész kenyérdömping háttérében a Satumare-szatmári malmosok állanak, amelyek Vadnayéknak olcsó lisztet adnak, hogy így kényeszerítsék a többi pékeket arra, hogy azok is a Satumare-szatmári malmoktól vásároljanak. A város a beadványt áttette az ármaximáló bizottsághoz, amely rövidesen dönteni fog.

Jenei Lajos pékmester a következőképpen világítja meg az elégedetlenkedő pékek nézetét:

ELSZANT EMBER.

Pöcög és Döcög hosszú idő után találkoznak. — Aki a Döcögöt foglalkoztat mostanában? — érdeklődik Döcög.

— A cirkuszban lépek fel.
— Ne beszélj! És milyen számban?
— Snucky kapitány az ő idomított oroszán-jával.
— Ne beszélj! És nem félsz?
— Miért félnék? Én vagyok az oroszán.

— Köztudomásu, hogy Satumaremegyében az idén rossz buza termett. Ennek következtében a helybeli pékek kénytelenek voltak jobb minőségű lisztet idegenből beszerezni. Nagyonbrészt a Banatból vásárolták. Ez természetesen a helybeli malmosok rovására ment. Ezért a malmosok ellenséges álláspontra helyezkedtek velünk szemben és a három péknek a rendes napi áránál 1 lei 50 banival olcsóbban adták a lisztet. Ezzel akarnak bennünket belekényszeríteni a helybeli malmoktaratellbe. Mi ebben tisztességtelen versenyt látunk és a városhoz fordultunk érdekeink megvédéséért. Ha nem kapunk orvoslást, kénytelenek leszünk lehuzni a rollót. Már a helybeli malmosok indítványozták a tárgyalások megkezdését, de amíg a három satumarei pék be nem szünteti ezt a tisztességtelen versenyt, addig mi nem ülünk le tárgyalni!

Vadnay Sándor viszont a következőképpen fejtette ki álláspontját:

— A való tényálláshoz tudni kell, hogy mi hármán mindig helybeli malmoktól vásároltuk a lisztet, ellentétben a többiekkel, akik a Banatból és más-honnan szereztek be lisztet szükségletüket — mondja. — Most a helyi malmoknak olcsó búzájuk van, olcsóbban kapjuk a lisztet, így tehát módunkban volt a félbarna kenyér árát leszállítani. Meg aztán mi mindig a „nagy forgalom, kicsi haszon” üzleti elvét tartottuk szem előtt. A gyakorlat igazolt bennünket. A kenyér a legelsőrendű közszükségleti cikk. Abból kell a legtöbb. Ha olcsóbb, több fogy. Nevetésges, hogy méltatlankodó iparostársaink bezárásával fenyegetőznek. Mi álljuk a harcot és tovább is adjuk az olcsó kenyeret!

Jogesetek a kisipar köréből

Mikor értendő a „munkaadó felelősége” kifejezése alatt a munkaadónak a férje is.

A legfelsőbb központi fellebbezési bizottság 850/1936 számú elvi döntvénye

A társadalombiztosító pénztár ellenőrző közegei megállapították, hogy E. E. fellebbező iparosnő férje, habár szolgáltatást teljesít és munkálkodik az üzemből, mégsem fizet társadalombiztosító díjat az illetékes pénztárnál. Erre való tekintettel a régi ipartörvény alapján az elmúlt időre kirották a díjakat és az új törvény rendelkezései szerint pedig kivették az ennek a törvénynek életbeléptetése óta érvényes díjakat, valamint a bírságot is.

A határozat ellen a tulajdonosnő fellebbezéssel élt, miután az elsőfokú ítélkezési bizottság a fellebbezést nem vette figyelembe. A fellebbezésben előadta, hogy a szóban lévő férfi törvényes férje neki, az üzemből, mint ilyen dolgozik, nem pedig mint alkalmazott. A házassági törvény szerint a házasságkötés kötelezettsége egymás segítése és ezért a munkáért egymástól anyagi ellenszolgáltatást nem kérhetnek. Különben is a fél jövedelem a férjét illeti meg a házassági szerződés értelmében és ennek alapján a vállalat jövedelmét tekintetbe véve, sem róható meg ezzel az összeggel, mert férje havi jövedelme ezen az alapon meghaladja a hateret lelt és így nem tartozik a kötelező biztosítás rendelkezései alá.

A fellebbezési bizottság megállapította a benyújtott okiratokból hogy a felek valóban házastársak. A társadalombiztosításról szóló törvény első szakasza, valamint a végrehajtási utasítás 3. pontja szerint a családtagok után a tulajdonos akkor is köteles a betegsegélyző díjakat fizetni, ha ezek nem fizetésért dolgoznak. Csúpan a tulajdonos felelősége utáni díj becsapódásának nincs helye.

„A tulajdonos felelősége” kifejezése azokra az esetekre is vonatkozik, amikor a tulajdonosnő férjéről van szó, vagyis azokra az esetekre is, amikor a tulajdonos nem férfi, hanem nő. Ha tehát a nő a tulajdonos és a műhelyben a férje mint családtag dolgozik, társadalombiztosítási díjat nem kell fizetnie, mert a törvénynek azon kifejezése, hogy „a tulajdonos felelősége”, azt jelenti, hogy a házasságkötés mint ilyen nem alkalmazottai egyenlőség. A fentemlített mentesség, tehát a férje is vonatkozik.

Lemondhat-e a munkások szabadságukról?

Az egyik nagyipari vállalatnál történt sztrájk befejezése után a szemben álló felek szerződésileg kötötték megállapodást. Ebben a szerződésben a munkások kijelentették, hogy megelőlegeznek azzal a szabadságidővel, amelyet a sztrájk idejéig megkaptak. Lényegileg ez a nyilatkozat nem más, mint a szabadságidőről való lemondás.

Egy munkás pert indított szabadsága, illetve annak megfizetése iránt. Ebben a perben a törvényszék, majd pedig a Tábla megállapította, hogy a munkatörvény 49. szakasza szerint a szabadságidőt így megszoztítani nem lehet. A szabadságidőről való lemondás tehát semmis és érvénytelen, még abban az esetben is, ha ez a törvényes jogról való lemondás a munkásság részéről kollektív módon és szerződés formájában történik.

ÖVATOSSAG.

Két részeg dőlőgőze kijön a kocsmából. Az egyik nagynőnek kimondja:

— Te, Jóska, hukk, taxin kéne hazamenni.
— Hát jó, hukk, menjünk taxin. Látod ott szemben, hukk, azt a két taxit?
— Persze, hogy látom, hukk.
— Hát menjünk, tájink be, hukk, de vigyázz, az elsőbe állj bele, mert a másik, hukk, az nincs.

A CFR tarifaemelése ellen foglalt állást az ország iparossága

Az iparotékek további drágulását vonná maga után a tervezett díjszabás-emelés. — 34—45 százalékkal drágulna a vasúti szállítás.

A CFR a darabárak szállítási tarifáját tudvalevőleg az áruk átcsoportosítása által 2—90 százalékkal fel akarja emelni. Az eredeti terv szerint a felemelt tarifa november elsején lépett volna életbe. Egyidejűleg a CFR az exportra kerülő fűrészárak és petróleumtermékek szállítási díját is fel akarta emelni november 22-től kezdődőleg azzal az indoklással, hogy a világpiacra ugy a fűrészárak, mint a petróleumtermékek árai jelentős mértékben emelkedtek.

A tervezett nagyarányú tarifaemelések ellen a gazdasági érdekképviseletek erőteljesen tiltakoztak, mire a kormány gazdasági bizottsága is állást foglalt mindkét tarifaemelési terv ellen, mert a tarifaemelések további nagyarányú drágulást indított volna meg. A CFR az érdekképviseletek és a kormány intervenciójára mindkét irányú tarifaemelés életbeléptetését 1938. január 1-ig elhalasztotta azzal, hogy időközben a tarifaemelést tanulmányozni fogja.

Értesüléseink szerint a tarifaemelés kérdésében a CFR és a kormány széleskörű ankétet indítottak meg annak megállapítására, hogy az egyes közterhek és szállítási tarifák milyen arányban járultak hozzá eddig az árak emeléséhez és milyen hatással lenne az újabb tarifaemelés az árak alakulására.

A gazdasági érdekképviseletek az érdekelte vállalatokhoz kérdőíveket küldtek szét. Az eddig beérkezett adatok azt mutatják, hogy a drágulás előidézésében a nyersanyagárak növekedésén kívül nagy szerepe volt az emelkedett közterheknek és az ez évben már végrehajtott szállítási tarifaemeléseknek is.

A tervezett tarifaemelés — amint az ankét eddigi adataiból megállapítható — a drágulás további növekedését vonná maga után és egyidejűleg a belföldi áruk versenyképességét is tönkre tenné a külföldi piacokon. Gazdasági körökben éppen ezért valószínűnek tartják, hogy a közeljövőben a szállítási tarifa emelésére nem kerülhet sor.

Mennyivel akarja emelni a vasut a fontosabb cikkek darabáru tarifáját.

Addig is, amíg a gazdasági érdekképviseletek által lefolytatott ankét adatait ismertetni fogjuk, úgy a hivatalos, mint a magángazdasági körök tájékoztatására közöljük egy kiváló tarifaszakértő alábbi kimutatását, amely azt mutatja, hogy a fontosabb közszükségleti cikkek darabáru-tarifájánál 25—45 százalékos emelést készített elő a CFR és nem 8—25 százalékos emelést, amint a vasut vezetősége azt a közleményével el akarta hitetni.

Egyes fontosabb közszükségleti cikkek tervezett tarifaemelésének aránya a következő:

Üvegárak	45%
Papirkarton	45%
Közönséges vasárak és edények	45%
Finom faárak	45%
Celluloid és celluloid árak	40%
Radiatorok, fűtési berendezések	38%
Pamutszövöttárak	25%
Szappan	25%
Kommerci-papírok	25%
Cipő, bőrárak	25%
Hentesárak	25%
Talp	20%
Lakk, kence, stb.	20%
Újságpapír	20%

A legmagasabb tarifaemelést a vastartályokban szállított komprimált földgázra és szondagázra tervezik, amelyeknek tarifáját 90 százalékkal akarja emelni a vasut.

Ötvenhárom százalékkal csökkent a CFR önköltsége az utóbbi hét év alatt.

Amint a megvilágításra, hogy a CFR tarifaemelési terve mennyire indokolatlan, elég lenne rámutatni arra, hogy a vasut költségve-

tése az utóbbi években egyensúlyba került. Ez az öröndetes körülmény részben annak tudható be, hogy Stan Vidrighin 1930. őszén, mint a CFR akkori elnöke reformtarifát dolgozott ki és léptetett életbe és ugyanakkor kezdetét vette a vasutnál a racionalizálás is, ami kitünő eredménnyel járt. Az elmúlt hét év alatt ugyanis az önköltségeket 53 százalékkal sikerült csökkenteni, amint az az alábbi táblázatból is kitűnik. A CFR önköltsége egy tonna kilométerre:

1930-ban	1.76 lei.
1935-ben	1.16 lei.
1936-ban	1.02 lei.
1937-ben	0.83 lei.

A fenti táblázat szerint, az első öt évben — éppen a válságévek alatt — az önköltségeket 34 százalékkal sikerült leszállítani, míg az utóbbi két év alatt további 19 százalékkal csökkent az önköltségek és vasúti szakértők szerint, a CFR önköltségei a racionalizálási akció folytatásával tovább csökkenthetők. A Párisban készített nemzetközi szállítási statisztikák szerint ugyanis a CFR egyike azoknak az európai vasutársaságoknak, amelyeknél úgy a személyi, mint az anyagköltségek, valamint a dologi kiadások aránylag a legkevesebbek, tekintve, hogy a legfontosabb anyagokat, tüzelőanyagokat, talpfát, stb. belföldön, a világpiaci árnál sokkal olcsóbban tudja beszerezni.

Mindezek után érthető, hogy a vasut vezetősége a nemrég keresztülvitt 15 százalékos tarifaemelés után újabb tarifaemelésekre törekszik. Minthogy pedig minden tarifaemelés az árucikkek drágulásával jár, a megélhetési index emelkedésének megakadályozása érdekében a kormánynak kell minden eszközzel megakadályoznia a CFR tarifának további emelését.

A CFR teherautótarifája 40—60 százalékkal magasabb, mint a magánfuvarozó vállalatoké. A CFR tarifapolitikájának és üzletpolitikájának jellemzésére itt írjuk meg, hogy a CFR néhány héttel ezelőtt azokon az útvonalakon, amelyekre kizárólagos koncessziót kapott a kormánytól, megkezdte teherautóival teherárak szállítását. A teherautó fuvardíjának megállapításánál a vasut vezetősége kilométerenként 21—22 lejese önköltséget kalkulál, míg a magánvállalatok a teherautók önköltségét kilométerenként maximum 12—15 lejelle kalkulálják. A vasut önköltség-kalkulációjának megfelelően a teherautók szállítási tarifáját 40—60 százalékkal magasabban állapította meg, mint a magánfuvarozó vállalatok, amit annál is könnyebben megtehetett, mert monopolhelyzetet élvez. Hogy azonban ez a magasabb tarifa is az árucikkek megdrágítja és így a megélhetést megnehezíti, az nem vitás. A vasut azonban a koncesszió alapján monopolhelyzetet élvez. Csak ennek a kiváltságos helyzetnek megszüntetésével, vagy a tarifáknak kormányintézkedéssel történő leszállításával érhető el, hogy a vasut legalább olyan tarifa mellett szállítson, mint a magánvállalatok.

BÜVÉSZ MUTATVÁNY.

Ponty és Ponty. Ponty: Hát, hukk, hukk, hukk, hukk. Egyszer csak Ponty észreveszi, hogy Ponty egy ezüstkanalat dug a nadrágzsébébe.

Fizetés után Ponty odahívja a tulajdonost és azt mondja neki:

— Mutatok magának egy bűvésztárcát.
Felkap egy kanalat az asztalról és a kabátzsébébe teszi.

— Na, hol van a kanál?
— Ugyan kérem, — novel a tulaj — az én kabátzsébében van.

— Téved, — mondja félénken mosolyogva Ponty — a kanál Ponty barátom nadrágzsébében van.
Az ámuló tulajdonos előtt Ponty a Ponty nadrágjából a kanalat, és pedig — kabátzsébében a másik kanál — nyugodtan kiadja...

Ujabb sérelmes rendelkezést adott ki az országos légügyi alap

Milyen esetekben nem kell repülőbélyeget leróni.

Az országos Repülőalap igazgatósága a múlt héten a repülőbélyeg törvény 20. szakaszához magyarázó rendeletet adott ki, amely néhány eddig vitás kérdést magyaráz meg. Sajnos,

ez a magyarázat azokat a jogokat is elveszi, amelyeket a vállalatok a törvény bírói interpretálása folytán nyertek

és sok tekintetben ellentétes a törvénnyel.

Igy a kifejlődött bírói gyakorlat szerint a rendelőlapon mentesek a repülőbélyeg alól, még abban az esetben is, ha a rendelőlapon a szállító cég elfogadó nyilatkozatát tartalmazza. Az ilyen elfogadó nyilatkozat nélküli rendelés egyszerű ajánlat, amely kétoldalú jogügyletet nem képez, nem esett repülőbélyeg alá. A Sibiu-nagysebeni törvényszék éppen

egy aradi cég fellebbezése folytán mondotta ki, hogy a rendelőlapon nem repülőbélyegköteles

és ezt a határozatot a Braşov-brassói tábla is helybenhagyta. Most a hivatal egyszerű rendelettel dönti meg a joggyakorlat hatását, amikor ellenkező rendelkezést ad ki.

Ugyanígy sérelmes az adófizetőkre nézve az a rendelkezés, hogy

a számla is bélyegzendő, ha az nyugtázást tartalmaz.

E tekintetben a bélyegtörvény alkalmazására rendelt bizottság kimondotta, hogy rendes nyugtábelvegek alá sem esnek az ilyen számlák, tehát ez a döntés magában foglalja azt is, hogy

repülőbélyeg sem alkalmazandó. Így az új repülőbélyeg rendelet csak újabb intervenciókra készíteti a kereskedelmi érdekképviselőket. Maga a rendelkezés a következőket tartalmazza:

A kétszázalékos repülőbélyeg a számla kibocsátásakor alkalmazandó. Számításba veendő a számlaösszeg engedmény nélkül. 100 lejjen aluli töredék nem jön számításba, 500—1000 lejig terjedő töredék után 1 lei, 500 leitől felfelé 2 lei. A számla minden 1000 leje után 2 százalék jár. Az átvételt vagy visszafizetést igazoló nyugtáknál és elismervényeknél 100—10.000 lejig 2 lei, 10.000—50.000 lejig 5 lei, 50—200 ezerig 10 lei, 200 ezren felül 20 lei repülőbélyeg ragasztandó fel. Bizományi szerződéseknél, amelyek egy évnél hosszabb időre vagy határozatlan időre kötöttek, a repülőbélyeg a bizományba

Az építkezési anyagok ára átlagban huszonöt százalékkal emelkedett

Az építkezési fronton újdonság van: megszünt a cementhiány, amennyiben egyre-másra érkezik cement a gyárhoz. Igaz viszont ezzel szemben, hogy a cement szezónja elmúlt, mert tudvalevőleg a cement fagy idején nem köt. Ha, most az építkezési szezon vége felé végigtekintünk az árakon, kiderül, hogy az építkezés az egész vonalon átlag 25 százalékkal lett drágább. A primadonna ebben a drágulási folyamatban a deszka és az építkezéshez használt puhafa volt.

adott maximális áru után számítandó egyszer és mindenkorra.

Nem jár repülőbélyeg a következő esetekben:

1. Rendelőlapok, amelyek nem tartalmaznak szerződéses kikötéseket (?) és amelyek után még számlát bocsátanak ki.
 2. A személyzeti könyvek lapjai.
 3. A heti munkabérlisták.
 4. Azon nyugták, amelyek bélyegzett számlákra lesznek rávezetve és csak az esetben, ha a fizetés nyomban történik.
 5. A számlák másolatai, kivéve a hatóságoknak benyújtott számlák másolatai, amelyekre 2 lei repülőbélyeg ragasztandó.
 6. Minden okmány, amely a vállalat belső ügymenetének ellenőrzésére szolgál, mint a proforma számlák, bónok, borderók, stb.
- Amennyiben a szállítóleveleken a vétel igazolása nem fordul elő, úgy mentes a repülőbélyegtől. Amint látható, a rendelőlaponak látszat szerint a rendelet kiviszi a bélyegkötelezettség alól, ha „nem tartalmaz szerződéses kikötéseket”, ami a rendelőlapon természetével ellenke-

Az a deszka, amely még egy évvel ezelőtt 1200 leibe került köbméterenként, most már 1700 leibe került. Emellett érdekes, hogy a külföldön a puhafaárak estek és a kereslet gyengült, azonban a fatermelők belföldi viszonylatban keményen ragaszkodnak az eddigi magas árakhoz.

A második nagy tényezőnek, az építkezéshez használt betonvassal az ára az építkezés idején folyamatosan kevesebbé változott. Jelenleg a betonvas illetékkel együtt körülbelül 14.50 leibe kerül kilónként. Másfél évvel ezelőtt az ár 10.50 lei volt, két évvel ezelőtt pedig 8—9 lei között mozgott. A téglák, amelynek ára egy évvel ezelőtt 105—110 lei volt száz darabonként, most már 130—135 leibe került, a drágulás mérve tehát megközelíti a 25 százalékot. Hasonlóképpen drágult a cseréptégla is. Amellett a téglagyárak úgy vannak foglalkoztatva, hogy megfelelő mennyiségű téglát csak nehezen lehet kapni.

Fontos építkezési anyag a mész. A mészgyárak, mint annyi más építkezési anyagnál, szintén kartellben vannak, aminek következménye a mészárak drágulása. A mész nagyban való ára vagononként 11.800 lei, kicsinyben körülbelül 140 leit kell fizetni százkilónként. Tavaly a mészárak még 9—10.000 lei körül mozogtak.

Építési anyag, még pedig főleg a kisember számára, a nád is. Ezt az ugynevezett stukturnádat főleg menyezetek készítésénél használják. A nád is megdrágult, amennyiben egy élelmes kereskedő megállapodást létesített a satchinezi nádtermelőikkel és nádát csak nála lehet vásárolni. Az ár ennek következtében 1.50 leiről 2.60 leire szökött fel kilónként. Az izolálóanyagok, kátrányfélék, teőlemezek sem hagyták magukat és 15—20 százalékkal drágultak.

A földfestékek kivétel képeznek, amennyiben ebben a cikkben erős verseny uralkodik, amiért is az árak csökkenésben vannak. Kivétel képez a cinkfehér, egyike a legfontosabb festékeknek, mely a cinkárak külföldi emelkedésére erősen megdrágult. Közben külföldön a cinkárak zuhantak, de a belföldi kartellben egyesült termelők nem sajnálták le az árakat, úgy, hogy ma már újból kifeszítődik a külföldi cinkfehér behozatala.

A táblaiüvegkartell felbomlott, az üvegyárak éles harcban állanak egymással, ennek következtében az üvegyárak nem emelkedtek. Alig változtak a munkabérek. Itt is világosan látható az a folyamat, hogy a kartellben egyesült, vagy kartellált árakkal dolgozó vállalkozók és iparvállalatok kihasználják a helyzetet és drágították az árakat.

— TOVÁBB LEHET ÉRTÉKPAPIRRAL ADOT FIZETNI. Az adóbónuszt és az 1936. évi kibocsátású beruházási kötvényekkel való adófizetés kedvezménye ma járt le. A pénzügyminisztérium beérkezett rendelet szerint a kedvezményt december 31-ig meghosszabbították a további évekig.

Tájékozatlanság a mesterkönyvek illetékeinek fizetése körül

Oradea-Nagyváradról írják:

Az iparosok kálváriája — ugylátszik — a szakmák parcellázásának visszavonásával még nem fejeződött be. A mesterkönyvek kiállításának késlekedik, a kiállítás körül pedig újabb és újabb zavaró momentumok merülnek fel.

Akárhova fordul az iparos, nem tud pontos felvilágosítást kapni arra, hogy az iparigazolványa becsérlésénél milyen illetéket kell fizetnie. Számok röpködnek a levegőbe, ahány hivatalos személyhez fordul, annyiféle felvilágosítást kap. Az egyik 50 leit, a másik 250 leit mond, ismét más 500 leiről beszél.

Aki pedig a törvényben és a törvényes rendelkezésekben néz utána a kérdésnek, ha csak nem szakavatott ember, egymással ellentétes intézkedésekre talál. Van egy 1937-ből való törvényünk, amelyik még a régi rendszer értelmében szabályozta az iparigazolványok és mesterkönyvek illetékeit. Tudnivaló, hogy az 1936-os ipartörvény előtt az okiráltságban iparigazolványt nem ismertek, csak mesterkönyvet és fordítva Ardeában mesterkönyvet nem ismertek, csak iparigazolványt. Az 1937-es törvény ennek megfelelően ugyanegy értékűnek vette a mesterkönyvet, az iparigazolványt és mind a kétet 500 leiben állapította meg. Ez az intézkedés ma azonban csak az újonnan kiállított mesterkönyvre, vagy iparigazolványra nyelhet alkalmazást.

Más a helyzet azonban, amikor az iparigazolványok becsérléséről van szó, mert az 1936-os törvény a képesítési iratok becsérlésénél 50 leies illetéket szab meg. És miután az 1936-os törvény kifejezetten a képesítést igazoló okiratnak tekeint az iparigazolványt, mint ahogy az is, ebben az 50 leiben benne kell hogy foglaltassék úgy a becsérelt mesterkönyv, mint az új ipar engedély illetéke.

A kérdés eddig a pontig nem is látszik zavarni, sőt ugyancsak a felfogást vallja, az 1937. február 24-iki miniszteri körrendelet is: „a mesterkönyvek nem vizsgálatjuk felül csak azokat a körülményeket, amelyek mellett a betegse-

gélyző pénztár nyugtájával igazolást nyer, hogy a kérelmező az 50 leit befizette.”

Jött azonban az új törvény végrehajtási utasítása és felborította a tiszta helyzetet. Az iparengedélyek díját 200 leiben állapítja meg és a régi iparigazolványok becsérlésénél 50 és 200 lei befizetését írja elő.

Tudott dolog, hogy a végrehajtási utasítás csak akkor végrehajtható, ha a törvény intézkedéseivel ellentétben nem áll. Nyilvánvaló a jelen esetben, hogy a becsérlésnél az 50 leien felül megkövetelt 200 leire törvényes intézkedés nincs és így a végrehajtási utasítás ebben a részben a törvényes intézkedésen tulmegy.

Az ország több részében már felhangzott a kisiparosok panaszkálása és tiltakozó hangja a 200 leies illetékkel szemben. Az ország egyik-másik helyén a kisiparosok tiltakozó gyűléseken és tiltakozó memorandumokon keresztül már megmondták, hogy nem tudnak újabb és újabb terheket vállalni. Megmondták, hogy az iparfejlesztés címén követelt 200 leies illeték megfizetése törvényes intézkedés nincs és megmondták, hogy az iparfejlesztés nem a kisiparos, hanem az állam kötelessége. Megmondták, hogy az állam ezideig is a lefizetett közterhek ellenében mindig a nagyipart és sohasem a kisipar fejlesztésére törekedett.

A kérdés azonban még mindig nem zárul itt le. A szakmákat parcellázták és az új szakmákra, ha azokra régebbi képesítés meg volt, annyi mesterkönyvet szánképeznek kiadni, ahány szakmára bontott a régi. A törvény határozott intézkedése szerint ez csak becsérlés jellegével bír és nem új mesterkönyvek kiállításáról van szó, tehát valamilyen új mesterkönyvért összesen csak 50 lei illetéket kellene fizetni. Hol a biztosíték azonban arra, hogy a tulbuzgó tisztviselők nem nem-e úgy fogják magyarázni a törvényt, hogy minden mesterkönyv után több és több illetéket kelljen fizetni. Hol a biztosíték, hogy nem-e fogják többé mesterkönyvekért 500—500 leit is elkövetelni. Pedig, ha megfelelő lépéseket nem teszünk, alig kerülhető el az, hogy ez be ne következzen.

Hogyan alakul az ékszerészek és aranyművesek forgalmi adója

Több olvasónk kívánságának eleget téve, az alábbiakban teljes részletességgel ismertetjük az ékszerészek és aranyművesek forgalmi adójáról szóló intézkedéseket.

A pénzügyminiszteri rendelet hivatkozik arra, hogy az 1937. október 28-iki forgalmiadó törvény módosítása szerint az ékszergyárosok, ékszerkészítők nem élvezik többé a forgalmiadó törvény 9-ik szakaszában meghatározott forgalmiadó mentességet.

Tekintettel azonban arra, hogy az ékszerkészítők által felhasznált nyersanyag után már lerótták egyszer a 18 százalékos fénnyűzési adót, a pénzügyminiszter úgy intézkedik, hogy alkalmazni kell a forgalmiadó törvény 2-ik szakaszát, vagyis a finom fémből gyártott ékszerekre nézve a gyártmány tárgyának értéke után hat százalékos forgalmiadót kell leróni.

A megrendelők részére alkalmilag teljesített javításoknál, tehát olyankor, amikor valamely tárgyat a drágakövel összeforrasztanak, vagy összeolvasztanak, a forgalmiadót a javítás értékének megfelelőleg kell leróni, vagyis azon összeg után, amelyet az ékszerész a teljesített munkálatokért a megrendelőtől felvesz.

Ha az ékszerész az ékszerkészítményénél drágaköveket használ fel és nem utánzatokat, tehát olyan tárgyakat, amely után már egyszer lerótták a 18 százalékos fénnyűzési adót, az új készítmény után a tárgy értékének megfelelő 6 százalékos forgalmiadót kell kifizetni, levonva azonban ebből az értékből felhasznált drágakő értékét.

TISZTA HASZON

Kizárólag férfiakból álló társaságban nagy ri-
tatkozás folyt a dohányzásról. Voltak dohány-pár-
tiak, de dohány-ellenesek is akadnak. Egy ilyen do-
hány-ellenes felvetette a kérdést:

- Van valami haszna a dohányzásnak?
- Van bizony, — jelentette ki határozott han-
gon Csenge.
- Mégpedig?
- Például az is, hogyha szivarra gyujtok a
feleségem rögtön kimegy a szobából.

Az elv tehát az, hogy csakis azon munká-
latok után kell forgalmiadót fizetni, amelyeket
az ékszergyártó a megrendelőnek végez és az
olyan anyagok után, amelyekre vonatkozólag
még nem rótták le a fénnyűzési adót.

Finom fémek és drágakövek után tehát va-
lójában véve az ékszergyártó nem is fizet fénnyű-
zésiadót. A forgalmiadó pedig egységesen 6
százalék.

ARANYMŰVESEK, ÖTVÖSÖK FORGALMIADÓJA.

Teljesen hasonlóképpen intézkedik a mi-
niszteri rendelet a nemesfémek ötvöseire vo-

natkozóan, akik szintén forgalmiadót kötele-
sek fizetni. A miniszteri rendelet kiemeli, hogy
az olyan nemesfémeknek finomított, akik a ne-
mesfémek ötvözése mellett még ezeknek a fé-
meknek tisztításával is foglalkoznak, nem men-
tesülnek a forgalmiadó alól.

Minthogy azonban az ilyen fémfinomítók
és ötvösök által felhasznált nyersanyagok és
nemesfémekből és azok maradványaiból álla-
nak, amelyek után már lerótták a 18 százalékos
fénnyűzési adót, itt is alkalmazni fogják a for-
galmiadótörvény 2. artikulását, amely szerint
a nemesfémek finomított, az aranyművesek és
ötvösök 6 százalékos forgalmiadót fizetnek an-
nak a nemesfémnek teljes értéke után, amelyet
kiadnak a műhelyből.

Az iparkamara jár közben a Târgumureş- marosvásárhelyi tanonciskola ügyében

Ismeretes, hogy a Târgumureş-marosvásár-
helyi tanonciskola előadásait felfüggesztették,
miután az egészségügyi minisztérium hatás-
örében működő népjóléti alap központi igazgatósá-
gának rendelkezésére a Târgumureş-marosvá-
sárhelyi gyógypedagógiai intézet épületét a ta-
nonciskola növendékei előtt bezárták.

Az ügyben a helybeli iparosok és kereske-
dők most kérelemmel fordultak az iparkamarához,
hogy intézkedjék a tanonciskola minél hamaráb-
bi megnyitása érdekében.

A kereskedelmi és iparkamara gyűlésen tár-
gyalta meg a kérését és bizottságot jelöltek ki
azzal a megbízással, hogy az ügyben sürgősen
tegyen lépéseket a városnál és ezzel egyidejű-
leg a vármegye főnökségnél is. A bizottság a kö-
zeli napokban megkezdte megbízásában az eljá-
rását.

Ezzel csaknem egyidejűleg a tanonciskola
vezetősége is lépéseket tett állandó helyiség
megszerzése ügyében. Táviratilag kérte a mun-
kaügyi minisztériumot, hogy a lehető leghama-
rabb intézkedjék a közoktatásügyi minisztérium-
nál, hogy az elemi iskolák közül néhányban a
szükség szerint engedélyezze az előadásokat.

Ennek a távirati intézkedésnek nyomán
kezdte most meg a tanonciskola előadásait a 2.,
3. és 8. számú elemi iskolákban, míg a tanoncok
egy másik része az Inasotthon helyiségében ka-
pott helyet a délutáni előadásokra.

Az inasiskolának a három elemi iskolában
való működése azonban az ideiglenes és a ta-
nonciskola vezetésétől nyert értesülések alap-
ján, továbbra is a kérdéses előadások megtartá-
sa, mert a minisztérium csak néhány napra en-
gedélyezte a tanonciskolai előadások megtartá-
sát. Így több mint 1000 ipari- és kereskedelmi
tanonc, kiknek hatvan százaléka kisebbségek
teszik, iskoláztatása továbbra is teljesen bizony-
talan.

JELENET A VILLAMOSON

A zsúfolt villamoson két ur ül egymás mellett.
Az egyik folyton prűszköl. Bele a levegőbe. A másik
végre megunja és így szól:

- Bocsnat, uraságnak nincs zsebkendője!
- De van, — mondja a prűszkölő — csakhogy
magának nem adom oda.

Az író és a csizmadia...

Írta: BABAY JÓZSEF.

MOTTO:

„Mért nem vagyok csizmadia,
Vagy hát legalább a fia...”

Pár évvel ezelőtt történt, hogy otthon, a kis
somogyi Atádon vakációzva, bekopogtam az Iparos-
körbe. Itt, a mesterek kaszinójában valamikor igen
nagy dolgok történtek. Elhatározták, hogy szobrot
állítanak Kossuthnak. Dolevecz István csizmadia-
mester ur szólalt fel a turini öreg „érdekében” —
eleinte fel-fel röpött pár keserű mondat:

- Nem éppen elég az adó, megint fizessünk?
- No, de Kossuth apánkról van szó mesterek!
- süvített végig a hőszeu, négygerendás termen a
szó s erre az öregek bólogatni kezdtek. Hászen ak-
kor rakjuk ki a forintokat.

Es négy hónap múlva állott a szobor. Ma is
ott áll az állami elemi iskolai „elevenparkban”.
Óráskok, ácsok, öreg s mesterségüket most csak
emlegető takácsok, szíjgyártók, cserepesek, asztalo-
sok, gombkötők, csizmadia, esztergályosok, mázo-
lók, bognárok, pékek, szabók és kalaposok szívbéli
tábora ez az Iparoskör.

Mondom, pár évvel ezelőtt, ahogy letelepedtem
Kónyi bácsi mellé, nem engedett bort hozatni az
öreg.

— Kegyed, kedves öcsém, vendég e heliségben,
csak poharat kérjen, poharat!

Hozták a poharat s töltött remegő kézzel a pi-
rosító sillerből.

— Hát osztán kedves öcsém, miféle ipart űz
odafenn Budapesten?

No most mit mondjak? Nagypám takács volt.
Híres takács. Erzsébet királynénak is „fuvarozta-

tott” szőttest Pozsonyba. Nem is egyszer. Kétszer.
Apám már tollat mártogatott a Járasi Takaré-
pénztárban és üres idejében a kaposi megyei levél-
tárt kutatta, mert nagyapja váltig bizonygatta a
nemességet. Tudja Isten miért, republikánus ér-
éseket ápolgatott korán kihűlt szívében, az a gya-
num, voltaképpen ő is Kossuth miatt tette. Mert
nagyapám néhanap az asztalra csapott s így kiál-
tott:

— Felfalja Bécs a hont! De megmutatja az
Iparoskör előbb-utóbb, hogy Kossuth lesz a király!
Ha pedig ez sehogyse megy, legyünk légyen úgy,
mint Franciaország.

— Áve republika! — kiáltott ilyenkor Pakk
Ábrahám, a legöregebb takácslegény, aki valamikor
diákoskodott a Szepességben, ám végül is kikötött
a szövőgépek mellett. De haláláig „virtuosus latin”
maradt.

Lehet, apám lelkébe innen ültetődött a vágy,
hogy kossuthi köztársaság legyen az ország. Sok-
szor, magános éjeken, ha megidézem szőkecsákál-
las, gyermeki kerekded arcát, magam is gondol-
kodni kezdek az államformák különösségein. Kos-
suth emlékének édes bánatát melengetem, idézem
e temetőbe tünt arcokat és a végén nem tudom el-
dönteni, vajjon vajjon melyik párthoz tartozom. S
így vigasztalom magam: te vénfiu, sohse politizál-
tál ne győzőrd magad. Van neked egy birodalmad,
csodálatos nép lakja. Igaz, hogy ez az egész „hon”
csak harminckét alattvalót számol, az ábécé har-
minckét betűjét... Hidd, hogy nem vagy közöttük
népszerűtlen s tekinted őket honfitársaidnak...

No, de hogy ne sűrűsüljön a szót, hátha lyukas
a szék és kiömlött az alján, — pillanatokig tápreng-
ve néztem a kilencvenéves Kónyi bácsira, vajjon
mit válaszoljak? Vendégeként tisztel s azt kérdezi,
miféle iparom van odafenn Pesten. Hm. Hát mit
mondjak? Szóljak így: író? Nem igen-fogja az öreg

érteni. De hát ne tagadja le az ember a kenyerét,
akár tolvaj, ha zsandár elé kerül.

- Író vagyok, Kónyi bátyám.
- Osztan ki mellett dolgozik? Fiskálisan?

(A kiadók bizony elég jó fiskálisok, de mégse
téveszthettem meg az öreget. Látom már, hogy „fr-
nok”-nak vél. Erre aztán így fűzöm a szót):

— Önálló vagyok, bátyó, a mesterségem így
hívják, hogy: betűiparos.

- Hát emmá szép. Segédjei vannak édes fiam?
- Még nincsenek.

— Bővíteni kell a műhelyt, mert segéd nélkül
olyan az iparos, akár egy ács eszterecs nélkül. A
kegyed boldogult nagyapja is hét segédet vert fel
hajnalonként, de volt is neve, pénze, háza, szőleje
Ötvösbe s megtanult jól írni, olvasni is! Akárcsak a
Jóska öccse.

Voltaképp azt akarom emlegetni, hogyan tanult
meg „a Jóska öccse” írni. Az a másik híres Kos-
suth-iparos, aki elvándorolt Somogyból és Sümeg
nemes városában szabt a látható jó hatvan éven
át...

Reggelenként, az Andrássy-úti kávéházban sok
szó esik a függetlenségi harcokról, régi negyven-
nyolcasokról, a Tiezáról, Csernelekről s paraszti,
nagyszó utódjáról, nagyváradi Szabó Istvánról is.

UJ KELET

Románia egyetlen
szépirodalmi napilapja

Kérjen mutatványsszámat

Cinj, Str., Baron I. Pop 10

Tipografia „HIRLAP”, Arad.